

HISTÒRIA D'UNA FORNÍCULA

Agustí Martí Estrada

amarti@tinet.org

Vaig llegir amb interès l'article del darrer número d'*Estudis Altafullencs* sobre les fornícules als carrers d'Altafulla, de Narcís Carulla. Quan vaig arribar a la descripció de la que hi ha entre casa meva i la veïna, vaig tenir una sensació un pèl d'hilaritat i crec que la deessa Hebe també la tindria, ja que el fet que la imatge d'una deessa grega s'hagués colat en una capella cristiana d'Altafulla és fruit d'una petita ocurrència que va acabar malament. Ho explicaré.

Quan vaig arribar a Altafulla l'any 1979, una de les coses que em varen impressionar va ser l'elegància de la façana de la casa on després vaig iniciar una aventura que ha arribat fins avui amb el Faristol. Al bell mig de la façana entre les dues cases bessones hi havia, efectivament, una fornícula i, amb tota lògica, a dins podíem contemplar una talla d'un sant que, evidentment, tractant-se del seu carrer i com a patró del poble, era la imatge d'un Sant Martí. La talla, datada de l'origen de la casa, el 1783, tenia un gran valor, no només artístic i monetari, sinó com a símbol dins del poble. Em va intrigar el seu origen i a qui pertanyia realment.

La casa veïna era propietat d'una de les tres germanes Porqueres; una vídua i dues solteres. La casa estava deshabitada perquè elles vivien al carrer de l'Hostal, on tenien una botiga d'aquelles clàssiques on podies trobar des d'unes espadenyes de pagès fins a arengades i torrons. Com que no tenien descendència, vivia amb elles una neboda de Barcelona, l'Antonieta, que, a part de cuidar-les, atenia la botiga i les moltes propietats que tenien al poble i els seus voltants.

Com a acte de bon veïnatge les vaig anar a saludar. Em van rebre molt cordialment i em van invitar a visitar la casa de la mà de l'Antonieta, que em va dir que el sant era del poble i de la parròquia i que en compartíem l'ús. Vaig veure que no li feia molta gràcia que a la casa veïna del sant hi hagués una casa de vici i perdició.

Anys després, l'alcalde del moment, l'Antoni Torres, va endegar una campanya per pintar les cases del nucli antic. L'Ajuntament posava la pintura i cadascú havia de fer la feina de pintar-les. Jo m'hi vaig apuntar i vaig oferir a l'Antonieta de fer-ho

plegats i així la façana tindria una imatge homogènia, però no va voler. Dies després vam posar una bastida a tot el llarg de la nostra façana. Mentre ho fèiem, l'Antonieta va sortir del balcó que dona directament a la fornícula de Sant Martí. Jo estava a la seva altura damunt la bastida i em va dir: "Aquest sant és molt valuós. Qualsevol pot pujar de nit per la bastida i prendre'l. Si me'l passes, jo el cuidaré mentre acabeu de pintar." Innocentment, vaig obrir la capella i l'hi vaig donar.

Un cop acabada la feina, un dia que passava per davant del Faristol li vaig recordar que hauríem de tornar el sant al seu lloc. De molt males maneres em va dir que de cap manera. Que el sant era d'elles, que l'havien salvat dels "rojos" que el volien cremar durant la guerra i que la casa on jo havia obert un local havia estat sempre de la mateixa família i que així hauria de continuar sent. Jo li vaig dir que no es preocupés, que un dia les dues cases serien meves. A partir d'aquell dia em va deixar de saludar. Oblidava dir que, efectivament, la casa la vaig comprar a uns cosins llunyans del marit d'una de les Porgueres, un tal Boronat. Però els orígens de les dues cases es perden en el temps a moltes famílies d'indians, i no eren Boronat.

Vaig parlar amb l'Ajuntament sobre el tema i també amb el rector de l'època. Em van donar la raó que s'hauria de tornar el sant al seu lloc, però les Porgueres tenien molt de poder al poble i no ho vam aconseguir.

Jo, en aquella època, comprava molts objectes a les famílies gitanes de la catedral de Tarragona per omplir el Faristol d'objectes antics. Tot just acabava de comprar una figura d'una deessa grega. No tenia gran valor, era de guix pintat com si fos de bronze.

L'Antonieta era molt religiosa, de missa diària i amb una relació molt estreta amb el mossèn. Vaig pensar que si posava la imatge de la deessa grega, una imatge pagana, a la seva capella tornaria el sant al seu lloc. Però no, no va reaccionar i la imatge es-pera avorrida sortir un dia d'un lloc al qual no pertany.

L'Antonieta va continuar cuidant les tietes que, amb els anys, però molt lentament, van anar morint. No va tenir massa temps de gaudir de l'herència, ja que poc després va caure morta a la porta de la casa del carrer Sant Martí, 3, que estava restaurant per anar-hi a viure finalment, tot just sota la capella sense el seu sant Martí.

L'Antonieta tampoc tenia fills i tota l'herència va anar a parar a dos nebots, els germans Jaume i Joaquim Badia, que van voler fer d'immobiliaris de les terres de la família amb tan mala fortuna que els va agafar la crisi del 2008 i no van poder afrontar els pagaments pendents.

Un dia vaig veure un camió que carregava tot el mobiliari i estris de la casa veïna. El Jaume ho havia malvenut a un antiquari estraperlista. Segur que el sant Martí va partir amb ells. Qui sap on haurà acabat els seus dies lluny del lloc on realment pertanyia: una fornícula del carrer Sant Martí d'un poble d'on és sant patró.